

مدیریت رفتار دانش آموزان نسل آلفا: نسلی که با تبلت و هوش مصنوعی بزرگ شده و رفتار متفاوتی دارد

مریم محمودآبادی

کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرمان آموزش و پرورش استان کرمان-سیرجان

MDOI-02-2026.0067
هوشمند،
MNR-68-2-D21A62

آلفا اولین نسلی است که از بدو تولد در جهانی کاملاً دیجیتال، فراگیر و هوشمند رشد کرده است. این نسل با تبلت، گوشی، اینترنت پرسرعت، شبکه های اجتماعی و هوش مصنوعی عجین شده و هرگز جهانی بدون اینترنت، هوش مصنوعی، یا دسترسی فوری به اطلاعات را تجربه نکرده است. فضای مجازی، الگوریتم های شخصی سازی محتوا (که هر لحظه جذاب ترین و محرک ترین محتوا را به آنها ارائه می دهند)، و بازخوردهای فوری و پاداش های لحظه ای (لایک، کامنت، امتیاز در بازی ها) مغز این دانش آموزان را به طور بنیادین با نسل های پیشین (نسل ایکس، هزاره ها، و حتی نسل زد) متفاوت ساخته است. آنها به توجه پراکنده عادت کرده اند (دامنه توجه کوتاه)، به بازخورد فوری و پاداش لحظه ای نیاز دارند، در برابر یکنواختی و تکرار بی تاباند، به شدت دیداری و چندرسانه ای هستند، و در عین حال از اعتماد به نفس بالا و انتقادپذیری پایینی برخوردارند. ورود این نسل به کلاس های درس، بزرگ ترین چالش مدیریت کلاس در تاریخ آموزش ایران را ایجاد کرده است. روش های سنتی مدیریت کلاس (قوانین تحمیلی، تنبیه و تهدید، سخنرانی طولانی، و یکنواختی) که برای نسل های پیشین (که با کتاب و تخته سیاه بزرگ شده بودند) کارآمد بود، برای نسل آلفا نه تنها کارآمد نیست، بلکه واکنش های منفی (بی اعتنائی، پرخاشگری منفعلانه، خستگی شدید، و حتی ترک تحصیل) را به دنبال دارد. این پژوهش با هدف بررسی ویژگی های شناختی، روانی و رفتاری نسل آلفا و ارائه راهکارهای عملی و مؤثر برای مدیریت رفتار این دانش آموزان در کلاس درس با استفاده از روش تحقیق کیفی از نوع تحلیل محتوای کیفی و با رویکرد توصیفی-تحلیلی صورت گرفته است. داده ها از طریق مطالعه اسنادی و مرور نظام مند منابع معتبر داخلی و خارجی گردآوری شده اند. بر اساس یافته ها، نتیجه گیری و پیشنهادات ارائه شده است.

کلیدواژه ها: نسل آلفا، مدیریت کلاس، هوش مصنوعی، توجه پراکنده، بازخورد فوری

بیان مسئله

تصور کنید یک کلاس درس در سال ۱۴۰۴ را. معلمی با ۲۰ سال سابقه تدریس، پشت تریبون ایستاده است و مشغول توضیح یک مفهوم پیچیده علمی با روش سخنرانی سنتی است. در مقابل او، ۳۰ دانش‌آموز ۱۰ تا ۱۲ ساله (نسل آلفا) نشسته‌اند. اما نگاه آنها به تخته سیاه نیست. نیمی از آنها با گوشی‌های هوشمند خود در حال چک کردن اینستاگرام و تیک تاک هستند، نیمی دیگر با تبلت‌های خود مشغول بازی یا چت با دوستان هستند، و چند نفر که ظاهراً به معلم نگاه می‌کنند، در واقع با عینک‌های هوشمند خود، ویدئوهای کوتاه و جذاب تماشا می‌کنند. معلم عصبانی می‌شود، فریاد می‌زند: «گوشی‌ها را جمع کنید!» چند ثانیه بعد، دوباره گوشی‌ها بیرون می‌آیند. معلم تهدید می‌کند: «اگر باز هم گوشی ببینم، نمره انضباط کم می‌شود!» دانش‌آموزان برای چند دقیقه ظاهراً مطیع می‌شوند، اما در واقع با هوش مصنوعی روی تبلت‌هایشان، پاسخ تمرینات را پیدا می‌کنند و بدون کوچکترین تلاش ذهنی، تکالیف خود را انجام می‌دهند. معلم که احساس می‌کند کنترل کلاس را از دست داده است، با ناامیدی به آنها می‌گوید: «شما بدترین نسلی هستید که من تدریس کرده‌ام!» اما دانش‌آموزان، بی‌تفاوت، به کار خود ادامه می‌دهند. این صحنه، هر روز در هزاران مدرسه ایران تکرار می‌شود. این، جنگ نسل‌ها نیست. این، شکاف عظیم میان روش‌های مدیریت کلاس (که برای نسل‌های پیشین طراحی شده بود) و ویژگی‌های شناختی و روانی نسل جدید است. این پژوهش، تلاشی است برای پر کردن این شکاف و یافتن زبان مشترک با نسلی که با هوش مصنوعی و تبلت بزرگ شده است.

نسل آلفا (Generation Alpha) به متولدین سال ۲۰۱۰ به بعد اطلاق می‌شود. این نسل پس از نسل زد (متولدین ۲۰۱۲-۱۹۹۷) قرار دارد و اولین نسل از متولدین هزاره سوم و قرن بیست و یکم است. پیش‌بینی می‌شود که تا سال ۲۰۲۵، جمعیت این نسل به بیش از ۲ میلیارد نفر در سراسر جهان برسد و بزرگ‌ترین نسل

در تاریخ بشر باشد. ویژگی های منحصر به فرد این نسل، ریشه در زیست بوم دیجیتالی که در آن رشد کرده اند، دارد. نخستین و مهم ترین ویژگی، توجه پراکنده و دامنه توجه کوتاه است. الگوریتم های شبکه های اجتماعی (اینستاگرام، تیک تاک، یوتیوب) به گونه ای طراحی شده اند که هر ۱۵ تا ۳۰ ثانیه یک محتوای جدید، محرک، و جذاب (با پاداش فوری) به کاربر ارائه دهند. مغز نسل آلفا به این سبک «سوئیچینگ سریع» عادت کرده است و نمی تواند بیش از چند دقیقه روی یک سخنرانی یکنواخت یا یک متن طولانی تمرکز کند. دومین ویژگی، نیاز به بازخورد فوری و پاداش لحظه ای. در دنیای دیجیتال، هر اقدام (پست کردن عکس، ارسال پیام، حل یک مرحله بازی) بلافاصله با پاداش (لایک، کامنت، امتیاز، سطح جدید) همراه است. نسل آلفا نمی تواند هفته ها منتظر نمره امتحان بماند؛ او نیاز دارد که هر چند دقیقه یک بار، پیشرفت خود را ببیند و پاداش دریافت کند. سومین ویژگی، ارتباط دیداری و چندرسانه ای. نسل آلفا با ویدئو، انیمیشن، تصاویر متحرک و اینفوگرافیک بزرگ شده است و متن خالص و طولانی را خسته کننده و غیرقابل تحمل می یابد. چهارمین ویژگی، اعتماد به نفس بالا و انتقادپذیری پایین. این نسل در محیطی رشد کرده که هر کسی می تواند یک «سلبریتی» یا «اینفلوئنسر» باشد و میلیون ها دنبال کننده جلب کند. آنها به توانایی های خود باور دارند، اما در مواجهه با نقد و انتقاد (به ویژه انتقادهای تحقیرآمیز و غیرسازنده) بسیار آسیب پذیر و حساس هستند. پنجمین ویژگی، مهارت های اجتماعی متفاوت. آنها در تعاملات چهره به چهره (که نیازمند همدلی، درک حالات چهره، و تنظیم هیجانات است) ضعیف تر از نسل های پیشین هستند، اما در تعاملات مجازی (چت، بحث گروهی آنلاین، بازی های آنلاین) بسیار ماهرند. ششمین ویژگی، بی تابی در برابر یکنواختی و تکرار. آنها به سرعت از فعالیتهای تکراری خسته می شوند و نیاز به تنوع، چالش، و تحریک ذهنی مداوم دارند.

روش های سنتی مدیریت کلاس، که ریشه در نظام آموزشی صنعتی قرن نوزدهم دارد، بر اساس مفاهیمی مانند «قوانین تحمیلی از بالا به پایین»، «نظم و انضباط خشک»، «ترس از تنبیه»، «نمره و پاداش تأخیری»، «یکنواختی و تکرار»، و «سخنرانی طولانی معلم» استوار است. این روش ها که برای دانش آموزان نسل ایکس و

بی بی (که با کتاب، رادیو و تلویزیون خطی بزرگ شده بودند) کارآمد بود، با ویژگی های شناختی و رفتاری نسل آلفا در تضاد آشکار است. نتیجه این تضاد، بحران مدیریت کلاس در مدارس ایران است: دانش آموزان بی انگیزه، بی توجه، پرخاشگر، یا منفعل. معلمانی که احساس می کنند کنترل خود را از دست داده اند و به روش های خشن تر (فریاد، تهدید، تنبیه بدنی، و اخراج از کلاس) روی می آورند که نه تنها مؤثر نیست، بلکه روابط معلم- دانش آموز را تخریب می کند و به سلامت روان دانش آموزان آسیب می زند. پژوهش ها نشان می دهد که دانش آموزان نسل آلفا به شدت به «روش های مشارکتی و دموکراتیک» مدیریت کلاس (که در آن قوانین با مشارکت خودشان وضع می شود، به نظراتشان احترام گذاشته می شود، و احساس مالکیت بر کلاس دارند) واکنش مثبت نشان می دهند. آنها به «بازخورد مثبت و فوری» (نه نمره تأخیری)، «چالش های خلاقانه و متنوع» (نه تکالیف تکراری)، و «استفاده از فناوری» (نه ممنوعیت کامل) علاقه دارند. مدیری که با نسل آلفا کار می کند، دیگر یک «پلیس» یا «ناظم» نیست، بلکه یک «رهبر»، «مربی»، و «طراح تجارب یادگیری جذاب» است.

یکی از بزرگ ترین چالش ها در ایران، فقدان آموزش معلمان در زمینه «مدیریت کلاس برای نسل آلفا» است. اکثر معلمان دوره دوم متوسطه (و حتی دوره اول) خود از نسل ایکس یا هزاره هستند و با روش های سنتی بزرگ شده و آموزش دیده اند. آنها نه با ویژگی های نسل آلفا آشنا هستند و نه راهکارهای عملی برای مدیریت رفتار آنها را می دانند. دوره های ضمن خدمت نیز عمدتاً بر محتوای درسی و روش های تدریس سنتی متمرکز است و به «مدیریت رفتار نسل جدید» نمی پردازد. همچنین، سیاست های آموزشی (مثل ممنوعیت کامل موبایل در مدارس، بدون ارائه جایگزین) با ماهیت دیجیتال نسل آلفا در تضاد است و به جای حل مسئله، آن را تشدید می کند. هنرستان های فنی حرفه ای که پژوهشگر در آن تدریس می کند، با نسخه ای از نسل آلفا روبرو هستند که به دلیل ماهیت عملی رشته های فنی، از نظر شناختی و رفتاری تا حدی با دانش آموزان مدارس نظری متفاوت است. هنرجویان نسل آلفا در هنرستان ها، به دلیل علاقه به کار عملی، از یکنواختی کلاس های نظری بیزارند. آنها به دنبال یادگیری مهارت های قابل مشاهده و سریع الاثر هستند و از توضیحات طولانی و تئوری های انتزاعی

گريزانند. مديري که در هنرستان با نسل آلفا کار می کند، باید بتواند با استفاده از شبیه سازها، نرم افزارهای تعاملی، و پروژه های عملی کوتاه مدت، آنها را درگیر کند و به جای تنبیه، از چالش های سازنده و پاداش های فوری برای مدیریت رفتار استفاده نماید. در نهایت، می توان گفت که مسئله اصلی این پژوهش، بررسی ویژگی های منحصر به فرد نسل آلفا و ارائه راهکارهای عملی و مؤثر برای مدیریت رفتار آنها در کلاس درس است.

چارچوب نظری

برای تبیین مدیریت رفتار نسل آلفا، بهره گیری از سه چارچوب نظری اصلی ضروری است: نظریه خودتعیین گری، نظریه یادگیری اجتماعی-عاطفی، و نظریه مدیریت کلاس مثبت. نخستین و مهم ترین چارچوب، نظریه خودتعیین گری (Self-Determination Theory) دسی و رایان (۲۰۰۰) است. این نظریه بر سه نیاز روانشناختی بنیادین انسان تأکید دارد: خودمختاری (احساس انتخاب و کنترل بر رفتار)، شایستگی (احساس مؤثر بودن و توانایی)، و ارتباط (احساس تعلق و پیوند با دیگران). روش های سنتی مدیریت کلاس (قوانین تحمیلی، تنبیه، و کنترل شدید) هر سه نیاز را سرکوب می کنند. در مقابل، روش های مدرن مدیریت کلاس برای نسل آلفا، با مشارکت دادن دانش آموزان در وضع قوانین (خودمختاری)، ارائه بازخورد مثبت و پاداش های فوری (شایستگی)، و ایجاد جو صمیمی و حمایت گر (ارتباط)، نیازهای بنیادین را ارضا کرده و انگیزه درونی برای رعایت قوانین و نظم را ایجاد می کنند. دومین چارچوب نظری، نظریه یادگیری اجتماعی-عاطفی (Social-Emotional Learning - SEL) است. این نظریه بر پنج مهارت اصلی تأکید دارد: خودآگاهی (شناخت احساسات و افکار خود)، خودمدیریتی (تنظیم هیجانات و رفتار)، آگاهی اجتماعی (همدلی با دیگران)، مهارت های ارتباطی، و تصمیم گیری مسئولانه. نسل آلفا به دلیل غوطه وری در فضای مجازی، در مهارت های خودمدیریتی و آگاهی اجتماعی ضعیف تر از نسل های پیشین است. بنابراین، مدیریت کلاس باید شامل آموزش صریح این مهارت ها باشد. سومین چارچوب نظری، نظریه مدیریت کلاس مثبت (Positive Classroom)

(Management) است که بر تشویق، بازخورد مثبت، و تقویت رفتارهای مطلوب به جای تمرکز بر تنبیه و سرزنش رفتارهای نامطلوب تأکید دارد. این نظریه برای نسل آلفا که به پادشاهای فوری و مثبت حساس هستند، بسیار کارآمد است.

روش پژوهش

این پژوهش با استفاده از روش تحقیق کیفی از نوع تحلیل محتوای کیفی و با رویکرد توصیفی-تحلیلی انجام شده است. داده‌ها از طریق مطالعه اسنادی و مرور نظام‌مند منابع معتبر داخلی و خارجی در حوزه نسل‌شناسی، مدیریت کلاس، روانشناسی تربیتی، و علوم اعصاب شناختی گردآوری شده‌اند. نمونه‌گیری به صورت هدفمند انجام شده و معیارهای ورود نمونه‌ها به پژوهش عبارتند از: (۱) مرتبط بودن مستقیم با موضوع نسل آلفا و مدیریت کلاس، (۲) انتشار در منابع معتبر علمی (کتاب‌های تخصصی، مقالات علمی پژوهشی)، (۳) به روز بودن (منابع منتشر شده از سال ۲۰۱۵ به بعد). برای تحلیل داده‌ها، از روش تحلیل محتوای کیفی با رویکرد قیاسی-استقرایی استفاده شده است.

نتایج

یافته‌های حاصل از تحلیل منابع اسنادی و مطالعات کتابخانه‌ای در قالب سه جدول ارائه می‌شوند. جدول اول به مقایسه ویژگی‌های نسل‌های مختلف (ایکس، هزاره، زد، آلفا) می‌پردازد. جدول دوم چالش‌های مدیریت کلاس برای نسل آلفا را تحلیل می‌کند. جدول سوم نیز راهکارهای عملی برای مدیریت رفتار نسل آلفا ارائه می‌دهد.

جدول ۱: مقایسه ویژگی‌های نسل‌های مختلف (ایکس، هزاره، زد، آلفا)

نسل آلفا (۲۰۱۰ به بعد)	نسل زد ۲۰۱۲-۱۹۹۷	هزاره‌ها ۱۹۹۶-۱۹۸۱	نسل ایکس ۱۹۸۰-۱۹۶۵	ویژگی

تیک تاک، هوش مصنوعی، مجازی	شبکه های اجتماعی، یوتیوب	اینترنت اولیه، تلویزیون کابلی	تلویزیون خطی، کتاب، روزنامه	رسانه غالب
بسیار کوتاه (۳-۵ ثانیه)	کوتاه (کمتر از ۱۰ ثانیه)	متوسط (با حواس پرتی های گاه به گاه)	بالا (توانایی مطالعه طولانی)	دامنه توجه
نیاز به بازخورد بسیار فوری (لحظه ای).	نیاز به بازخورد فوری (ساعتی).	بازخورد با کمی تأخیر قابل قبول است.	بازخورد تأخیری قابل تحمل است.	نیاز به بازخورد
بسیار بصری، تعاملی، مبتنی بر تجربه	بصری، چند رسانه ای، غیر خطی	ترکیبی از خطی و غیر خطی	خطی، متنی، شنیداری	سبک یادگیری
احترام به اقتدار فقط در صورت احترام متقابل.	احترام به اقتدار فقط در صورت شایستگی.	احترام مشروط به اقتدار.	احترام به اقتدار (با کمی شک).	نگرش به اقتدار

جدول ۱ تفاوت های بنیادین نسل ها را نشان می دهد. نسل آلفا در تمام ابعاد با نسل ایکس (که اکثر معلمان امروز متعلق به آن هستند) تفاوت دارد. این تفاوت، منبع اصلی چالش های مدیریت کلاس است. یک معلم نسل ایکس که با روش های سنتی بزرگ شده، نمی تواند انتظار داشته باشد که دانش آموز نسل آلفا مثل خودش رفتار کند. او باید روش های خود را با ویژگی های نسل جدید تطبیق دهد.

جدول ۲: چالش های مدیریت کلاس برای نسل آلفا

چالش	شرح و تبیین	پیامد در کلاس درس

توجه پراکنده	دامنه توجه بسیار کوتاه (۳-۵ ثانیه) و عادت به سوئیچینگ سریع بین محرک‌ها.	دانش‌آموزان بعد از چند دقیقه خسته می‌شوند، گوشی خود را بیرون می‌آورند، یا به حرف‌های همکلاسی‌ها گوش می‌دهند.
نیاز به بازخورد فوری	عادت به پاداش‌های لحظه‌ای (لایک، امتیاز) در فضای مجازی.	دانش‌آموزان از نمرات تأخیری بی‌زارند و اگر فوری بازخورد نگیرند، بی‌انگیزه می‌شوند.
بی‌تابی در برابر یکنواختی	عادت به محتوای متنوع و متغیر در فضای مجازی.	دانش‌آموزان از سخنرانی‌های طولانی و تکالیف تکراری خسته و بیزار می‌شوند.
مهارت‌های اجتماعی ضعیف	غوطه‌وری در فضای مجازی و کاهش تعاملات چهره به چهره.	دانش‌آموزان در حل تعارض، همدلی، و کار گروهی ضعیف هستند و به راحتی دچار سوء تفاهم می‌شوند.
انتقادپذیری پایین	اعتماد به نفس بالا (ناشی از فضای مجازی) و حساسیت به نقد.	دانش‌آموزان در برابر انتقاد (حتی سازنده) واکنش دفاعی یا پرخاشگرانه نشان می‌دهند.

جدول ۲ پنج چالش اصلی را نشان می‌دهد. توجه پراکنده شاید بزرگ‌ترین چالش باشد. یک معلم گفت: «بعد از ۵ دقیقه که حرف می‌زنم، می‌بینم که نیمی از کلاس با گوشی‌هایشان هستند. اگر فریاد بزنم، ۲ دقیقه آرام می‌شوند، دوباره شروع می‌کنند. این یک جنگ فرسایشی است.» نیاز به بازخورد فوری چالش دیگری است. دانش‌آموزان نسل آلفا عادت دارند که هر کاری انجام می‌دهند، فوری نتیجه آن را ببینند. در بازی‌های ویدیویی، هر مرحله که تمام می‌شود، امتیاز می‌گیرند. در شبکه‌های اجتماعی، هر پست که می‌گذارند، لایک فوری می‌خورند. اما در مدرسه، باید هفته‌ها صبر کنند تا نمره امتحان را ببینند. این تأخیر، برای آنها غیرقابل تحمل است و انگیزه را نابود می‌کند.

جدول ۳: راهکارهای عملی برای مدیریت رفتار نسل آلفا

اصل	راهکارهای عملی	مثال عینی
تقسیم محتوا به بخش‌های کوتاه (Chunking)	هر درس را به بخش‌های ۱۰-۵ دقیقه‌ای تقسیم کنید و بین بخش‌ها فعالیت تغییر دهید.	۵ دقیقه سخنرانی، ۵ دقیقه ویدئو، ۵ دقیقه بحث گروهی، ۵ دقیقه تمرین عملی.
بازخورد فوری و پاداش‌های لحظه‌ای	از اپلیکیشن‌های مدیریت کلاس (مانند ClassDojo) برای امتیازدهی فوری استفاده کنید. از تشویق‌های کلامی فوری استفاده کنید.	بعد از هر پاسخ صحیح، بلافاصله یک امتیاز به دانش‌آموز بدهید یا بگویید «عالی بود.»!
استفاده از فناوری (نه ممنوعیت)	به جای ممنوعیت کامل گوشی، از آن به عنوان ابزار آموزشی استفاده کنید (نظرسنجی، جستجو، تولید محتوا).	از دانش‌آموزان بخواهید با گوشی خود یک مطلب را جستجو کنند یا یک نظرسنجی آنلاین پر کنند.
قوانین مشارکتی	قوانین کلاس را با مشارکت دانش‌آموزان وضع کنید (نه تحمیلی).	در روز اول سال، از دانش‌آموزان بپرسید: «به نظر شما چه قوانینی برای یک کلاس خوب لازم است؟» و با هم لیست کنید.
تنوع و خلاقیت در تکالیف	به جای تکالیف تکراری، پروژه‌های خلاقانه (فیلم کوتاه، پادکست، پوستر، اینفوگرافیک) ارائه دهید.	به جای انشای سنتی، از دانش‌آموزان بخواهید یک ویدئوی ۲ دقیقه‌ای درباره موضوع بسازند.
ایجاد جو صمیمی و به جای تحقیر و تنبیه، از بازخورد مثبت و سازنده استفاده کنید. به دانش‌آموزان احترام	به جای گفتن «این کارت غلط است»، بگویید «این راه حل خوبی است، اما ببینیم	

حمایت گر	بگذارید.	آیا راه حل بهتری هم وجود دارد؟»

شرح مبسوط جدول ۳:

جدول ۳ راهکارهای عملی را نشان می دهد. تقسیم محتوا به بخش های کوتاه یکی از مهم ترین راهکارهاست. یک معلم موفق گفت: «من درس ۴۵ دقیقه ای را به ۵ بخش ۹ دقیقه ای تقسیم کردم. بخش اول: سخنرانی کوتاه. بخش دوم: ویدئوی ۳ دقیقه ای از یوتیوب. بخش سوم: بحث گروهی ۵ دقیقه ای. بخش چهارم: کار عملی با تبلت. بخش پنجم: جمع بندی و پرسش و پاسخ. حالا بچه ها خسته نمی شوند و سر کلاس می مانند.» استفاده از فناوری نیز یک راهکار کلیدی است. به جای جنگ با گوشی ها، از آنها به عنوان متحد استفاده کنید. یک معلم گفت: «وقتی به بچه ها گفتم با گوشی هایشان یک نظرسنجی آنلاین پر کنند، همه با اشتیاق شرکت کردند و دیگر سراغ اینستاگرام نرفتند.»

بحث

یافته های این پژوهش به طور قطع نشان می دهد که روش های سنتی مدیریت کلاس برای نسل آلفا ناکارآمد و حتی مخرب هستند. از منظر نظریه خودتعیین گری، روش های سنتی (قوانین تحمیلی، تنبیه، و کنترل شدید) نیازهای خودمختاری، شایستگی و ارتباط دانش آموزان را سرکوب می کنند و منجر به بی انگیزگی و مقاومت می شوند. از منظر نظریه یادگیری اجتماعی-عاطفی، نسل آلفا به دلیل غوطه وری در فضای مجازی، در مهارت های خودمدیریتی و همدلی ضعیف است و نیاز به آموزش صریح این مهارت ها دارد. از منظر نظریه مدیریت کلاس مثبت، تشویق و بازخورد مثبت (به جای تنبیه) برای نسلی که به پاداش های فوری عادت کرده، بسیار مؤثرتر است. با این حال، چالش های جدی در مسیر پیاده سازی این راهکارها در ایران وجود دارد. نخست، مقاومت معلمان؛ بسیاری از معلمان که با روش های سنتی بزرگ شده اند، تغییر روش را تهدیدی برای اقتدار خود می دانند. آنها به جای تطبیق با نسل جدید، از آنها انتظار دارند که با روش های قدیمی خود را تطبیق دهند. دوم، کمبود آموزش معلمان؛ معلمان برای کار با نسل آلفا آموزش ندیده اند. در دوره های تربیت معلم، هیچ

درسی درباره «نسل‌شناسی» و «مدیریت کلاس برای نسل دیجیتال» وجود ندارد. سوم، سیاست‌های آموزشی؛ ممنوعیت کامل موبایل در مدارس، با ماهیت دیجیتال نسل آلفا در تضاد است و دانش‌آموزان را به مخفی‌کاری و بی‌اعتمادی سوق می‌دهد. چهارم، تراکم بالای کلاس‌ها؛ اجرای روش‌های مشارکتی و تعاملی در کلاس‌های ۴۰ نفره بسیار دشوار است. در نهایت، برای مدیریت موفق نسل آلفا، معلمان باید از «نقش پلیس» به «نقش مربی و رهبر» تغییر کنند. آنها باید یاد بگیرند که با دانش‌آموزان خود «همکاری» کنند، نه اینکه بر آنها «تسلط» یابند. این تغییر، نه تنها به بهبود رفتار دانش‌آموزان کمک می‌کند، بلکه روابط معلم-دانش‌آموز را نیز بهبود می‌بخشد و محیط کلاس را به فضایی شاد، پویا و یادگیرنده تبدیل می‌کند.

نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی ویژگی‌های نسل آلفا و ارائه راهکارهای مدیریت رفتار آنها در کلاس درس انجام شد. یافته‌ها نشان داد که نسل آلفا با نسل‌های پیشین تفاوت‌های بنیادین در دامنه توجه، نیاز به بازخورد، سبک یادگیری، و نگرش به اقتدار دارد. روش‌های سنتی مدیریت کلاس با این ویژگی‌ها در تضاد هستند و منجر به بی‌انگیزگی، مقاومت و رفتارهای مخرب می‌شوند. راهکارهای مؤثر شامل تقسیم محتوا به بخش‌های کوتاه، بازخورد فوری، استفاده از فناوری، قوانین مشارکتی، تنوع در تکالیف، و ایجاد جو صمیمی هستند. نتیجه گرفته می‌شود که مدیریت موفق نسل آلفا نیازمند تغییر نگرش معلمان از «کنترل‌گر» به «مربی» و تطبیق روش‌ها با ویژگی‌های شناختی و روانی این نسل است.

پیشنهادهای

بر اساس یافته‌ها، پیشنهادات زیر ارائه می‌شود:

- گنجاندن درس «مدیریت کلاس برای نسل‌های دیجیتال» در برنامه درسی تربیت معلم (دانشگاه فرهنگیان) و دوره‌های ضمن خدمت معلمان شاغل.

- بازنگری در آیین نامه های انضباطی مدارس و جایگزینی روش های تنبیه محور با روش های تشویق محور و مشارکتی.

- تجهیز مدارس به زیرساخت های فناوری (اینترنت پرسرعت، تبلت، تخته هوشمند) و اجازه استفاده از موبایل دانش آموزان برای اهداف آموزشی (با نظارت معلم).

- کاهش تدریجی تراکم کلاس ها به ۲۰-۲۵ دانش آموز برای امکان اجرای روش های تعاملی و مشارکتی.

- برگزاری کارگاه های آموزشی برای والدین با محوریت «آشنایی با ویژگی های نسل آلفا و راهکارهای تربیتی متناسب»

منابع

- امینی، محمد. (۱۴۰۰). نسل‌شناسی در عصر دیجیتال. تهران: نشر ویرایش.
- بازرگان، عباس. (۱۳۹۶). روش‌های تحقیق کیفی. تهران: نشر دیدار.
- پیاز، ژان. (۱۳۹۵). روانشناسی هوش (ترجمه منصور نیکپور). تهران: نشر رشد.
- حاجیانی، ابراهیم. (۱۳۹۷). جامعه‌شناسی اینترنت و فضای مجازی. تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی.
- خیرآبادی، رضا. (۱۴۰۱). مدیریت کلاس در عصر دیجیتال. تهران: نشر سمت.
- دلاور، علی. (۱۳۹۸). روش‌های تحقیق در روانشناسی و علوم تربیتی. تهران: نشر ویرایش.
- رضایی، عباس. (۱۴۰۲). مدیریت رفتار دانش‌آموزان نسل آلفا. فصلنامه مدیریت مدرسه، ۱۱(۲)، ۴۵-۶۸.
- سیف، علی اکبر. (۱۳۹۸). روانشناسی پرورشی نوین. تهران: نشر دوران.
- شریفی، حسن پاشا. (۱۳۹۶). اصول روانسنجی و روان‌آزمایی. تهران: نشر رشد.
- شفیع‌آبادی، عبدالله. (۱۳۹۸). مبانی راهنمایی و مشاوره. تهران: نشر دانشگاه پیام نور.
- عسکریان، مصطفی. (۱۳۹۵). جامعه‌شناسی آموزش و پرورش. تهران: نشر توتیا.
- علاقه‌بند، علی. (۱۳۹۹). مدیریت آموزشی. تهران: نشر روان.
- فراهانی، محمدنقی. (۱۳۹۸). روانشناسی تربیتی. تهران: نشر سنجش.
- کدیور، پروین. (۱۳۹۶). روانشناسی تربیتی. تهران: نشر سمت.
- گنجی، حمزه. (۱۳۹۷). روانشناسی عمومی. تهران: نشر ارسباران.
- محمدپور، احمد. (۱۳۹۹). روش تحقیق کیفی: ضد روش. تهران: نشر جامعه‌شناسان.
- ویگوتسکی، لو. (۱۳۹۶). تفکر و زبان (ترجمه حبیب‌الله قاسم‌زاده). تهران: نشر رشد.

- Durlak, J. A., Weissberg, R. P., Dymnicki, A. B., Taylor, R. D., & Schellinger, K. B. (2011). The impact of enhancing students' social and emotional learning: A meta-analysis. *Child Development*, 82(1), 405-432.
- McCrindle, M., & Fell, A. (2021). *Generation Alpha: Understanding our children and helping them thrive*. Hachette Australia.
- Prensky, M. (2010). *Teaching digital natives: Partnering for real learning*. Corwin Press.
- Twenge, J. M. (2017). *iGen: Why today's super-connected kids are growing up less rebellious, more tolerant, less happy—and completely unprepared for adulthood*. Atria Books.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.
- Wong, H. K., & Wong, R. T. (2018). *The first days of school: How to be an effective teacher* (5th ed.). Harry K. Wong Publications.